

Plodonosan jubilej

PROFESOR JOSIP PLANČIĆ

Uz 85 godišnjicu života i 60

godišnjicu naučnog rada

Profesor Josip Plančić rođen je 1888. godine u Starigradu na Hvaru. Osnovnu školu završio je u svom rodnom mjestu Starigradu, a gimnaziju i prirodoslovni fakultet u Zagrebu. Pripada onoj naprednoj generaciji Jugoslavena koja je težila ka ujedinjenju svih južnih Slavena. Kao takav bio je progonjen po ondašnjem austrougarskom nenarodnom režimu. Nakon završenog studija otišao je na odsluženje svog redovnog kadrovskog roka u austro-ugarsku vojsku. Učestvovao je u I svjetskom ratu i dospio u talijansko zarobljeništvo. U Italiji pristupa odredu zarobljenika koji su se prijavili kao dobrovoljci u srpsku vojsku za borbu protiv Austrougarske i Njemačke. Ova njegova želja nije se ispunila, jer mu to nisu dozvolile talijanske vojne vlasti.

U vrijeme izbijanja Velike oktobarske revolucije 1917. godine nalazio se u talijanskom zarobljeništvu gdje je javno manifestirao simpatije za Lenjinove ideje. Radi toga je osuđen od talijanskih vojnih vlasti na zatvor, kojeg je izdržao u tvrđavi kod Genove i u Padovi.

Nakon povratka iz ropstva godine 1920. zaposlio se kao asistent na zavodu za primijenjenu zoologiju u Zagrebu gdje je već i ranije radio. Taj zavod sastojao se od dviju sekcija: Ornitološke i ihtiološke. Profesor Plančić je u početku radio poslove obiju sekcija i to na sređivanju podataka o selenju ptica u i kroz naše krajeve, te na ispitivanju života naših slatkovodnih riba i ribolova na našim vodama. Pored toga radio je na ispitivanju štetnih glodavaca, naročito poljskih miševa u svrhu pronalaska sredstava za njihovo tamanjenje. Godine 1932. pojavila se u našim krajevima ondatra (bizamski štakor) — glodavac koji živi u vodi u Sjevernoj Americi i buši nasipe i time nanosi veliku štetu. Proučavao je pojavu i širenje toga štetnika u našim krajevima, njegov način života, te način i sredstva za njegovo uništavanje. O tome je izdao posebnu brošuru pod naslovom »ONDATA« 1938. godine.

Poslije smrti profesora Rösslera, 1933 godine, profesor Plančić je postao rukovodilac Zavoda za primijenjenu zoologiju. Kako se u svrhu naučno istraživačkog rada u to vrijeme davalo vrlo malo sredstava, to je i rad bio vrlo otežan u tako neopremljenom zavodu. Zavod je bio bez potrebnog pomoćnog osoblja, tako da je profesor Plančić morao voditi sve poslove potpuno sam.

Izbijanjem drugog svjetskog rata i onako skućena mogućnost rada i djelovanja zavoda postala je još teža. Osnovno pitanje je bilo što je moguće više sačuvati ribnjačarske objekte i riblji fond za nastavak rada nakon oslobođenja. No, unatoč tim nastojanjima stradali su, uglavnom, svi ribnjaci, izuzev Ribnjačarstva Našička Breznica, koje je poslije oslobođenja služilo kao rasadnik za ostale ribnjake. Za sve ovo posebna zasluga pripada profesoru Plančiću i ondašnjem rukovodiocu Ribnjačarstva Našička Breznica pokojnom Antonu Josipu.

Poslije oslobođenja, Zavod za primijenjenu zoologiju ušao je u sastav Zemaljskih poljoprivrednih zavoda NR Hrvatske, a početkom 1948. godine izdvojen je iz tog zavoda ribarski odjel i od njega formiran Institut za slatkovodno ribarstvo NR Hrvatske u sastavu ministarstva ribarstva NRH, a profesor Plančić Josip je prvi direktor tog instituta. Na tom položaju ostao je sve do penzioniranja. Rad u Institutu bio je organiziran u više odsjeka i to:

- Odsjek za proučavanje uzgoja riba u ribnjacima,
- Odsjek za biološko ispitivanje ribolovnih voda,
- Odsjek za kemijsko ispitivanje i
- Odsjek za ispitivanje riba i ribarstva na otvorenim vodama.

Za rad u ovim odsjecima uređeni su odgovarajući laboratoriji i opskrbljeni s neophodnim priborom za rad u laboratoriju i na terenu.

Ovaj naš uvaženi ribarski stručnjak pored rada u Institutu predavao je predmet »ribarstvo« na poljoprivrednom fakultetu u Zagrebu prije rata, te od 1946. do 1966. godine, odgojivši tako 20 generacija mladih inženjera, kojima je dao osnovno znanje o ribarstvu. Osim fakulteta u Zagrebu predavao je i na visokoj poljoprivrednoj školi u Osijeku i na trećem stupnju studija »ribogojstvo i bolesti riba« na veterinarskom fakultetu u Zagrebu.

Da bi se osposobio što veći broj ribarskih radnika na našim ribnjacima, održao je niz kurseva za usavršavanje ribarskih radnika. Nema sumnje da su ovi seminari doprinijeli boljoj stručnoj spremi naših ribara, od kojih su mnogi stekli i zvanja kvalificiranih i visokokvalificiranih radnika i time dobili ne samo stvarno potrebno znanje za rad na ribnjacima, već i formalno priznanje o stručnoj spremi. Ovo je mnogo doprinijelo boljoj stručnoj spremi ribnjačarskih radnika, a time i povećanju ribarske proizvodnje na našim ribnjacima, koji su po proizvodnji najbolji u Evropi.

Penzioniranjem rad profesora Plančića ne prestaje. On redovno suraduje s pojedinim ribnjačarstvima vršeći ribarsko-biološka ispitivanja i na osnovu rezultata tih ispitivanja daje upute za poduzimanje mjera, potrebnih za povećanje proizvodnje riba.

Osim s domaćim suraduje i sa stranim naučnim radnicima i ustanovama. Tako, na primjer, s organizacijom FAO u Rimu, koja je izdala u svojim izdanjima nekoliko njegovih radova.

O rezultatima svojih istraživanja napisao je mnogo stručnih i naučnih radova koji su štampani u domaćim i stranim časopisima. Primjera radi, navest ću samo neke od tih radova iz područja ribarstva:

1. Ribarsko gospodarska vrijednost Skadarskog jezera (Lov. rib. vjesnik Zagreb 1920.),
2. Proučavanje ribarsko-gospodarskih prilika Dunava (Lov. rib. vjesnik 1921.),
3. Istraživanje rijeke Save u ribarsko gospodarske svrhe (Lov. rib. vjesnik 1922.),
4. Ribe Save (Lov. rib. vjesnik Zagreb 1923.),
5. Onečišćenje rijeke Save otpadnim vodama ugljenokopa u Trbovlju (Lov. rib. vjesnik Zagreb),
6. Naša ribogojilišta i njihova zadaća (Rib. vjesnik Zagreb 1935),

7. Ribarsko biološka istraživanja voda kao osnova za racionalno ribarsko gospodarenje (Knjiga, Naši ribarstveni problemi Zagreb, 1935.),
8. Slatkovodno ribarstvo Savske banovine (Ribarstvo Zagreb 1938.),
9. Ribogojilište Turković selo (Ribarstvo Zagreb 1939.),
10. Ribarski sport u Jugoslaviji (Ribarstvo Zagreb 1939.),
11. Kemijske analize vode i njihova važnost za ribarstvo (u suradnji sa profesorom Filipovićem (Ribarstvo Beograd 1941.),
12. »RIBARSTVO« u priručniku za šumare (kratak prikaz ribarstva u priručniku za šumare izdanje u Zagrebu),
13. Naši slatkovodni rakovi, njihov život i značaj za ribarsko iskorištavanje naših voda (Ribarstvo Jugoslavije Zagreb),
14. Regulacioni radovi na Skadarskom jezeru i rijekama Bojani i Drimu i njihov upliv na ribarstvo (Takoder ribarstvo Jugoslavije Zagreb).

Osim ovih naučnih radova profesor Plančić je napisao i mnogo drugih radova, koje za sada ne bih navodio. No, o tom bih mogao jednom drugom zgomom napisati opširnije.

Profesor Plančić angažirao se oko organizacije svjetskog simpozija o slatkovodnom ribarstvu koji je održan u Zagrebu 1964. godine i na njemu uzeo vidnog učešća.

Kod izdavanja Priručnika za slatkovodno ribarstvo (Izdanje agronomski glasnik SRH Zagreb 1967.) profesor Plančić je bio jedan od autora ovog vrlo važnog izdanja, kojim je obogaćena ribarska nauka i praksa.

Profesor Josip Plančić živio je i radio u Zagrebu punih 50 godina. Sada živi i radi u svom rodnom mjestu Starigradu na Hvaru. Još uvijek je pun energije i volje za rad i stvaranje. S vremena na vrijeme obilazi naše ribnjake i s našim ribnjačarima vrši pokuse i razmjenu stručnih iskustava. Sada se bavi mišlju pokusnog uzgoja jegulje u vlastitom bazenu u Starigradu. Vrlo je pokretan i dinamičan. Sam obrađuje vlastitu bašću, koja je puna raznih povrtnarskih proizvoda potrebnih za domaćinstvo.

Presretan je kada mu dođe neki prijatelj iz ribarskih krugova da s njime razmijeni misli i osvježiti zbilžavanja u ribarskoj nauci i praksi.

Srdačne čestitke profesoru Plančiću za 85 godišnjicu života i 60 godišnjicu naučnog rada

Pero POGRMILLOVIĆ, Zagreb